

Selma och Johanna i EU: s medborgarpanel

Det sorrar i den stora möteslokalen när medborgarpanelen tar plats, 150 slumpmässigt utvalda personer från EU:s 27 medlemsländer bänkar sig. En tredjedel är ungdomar mellan 16–25 år. Johanna Eriksson och Selma Kaplanoglu, båda 24 år, representerar Sverige här i Bryssel.

– Jag funderade på om jag verkligen skulle svara när det ringde från ett nummer jag inte kände igen den där dagen, minns Johanna.

Hon hade nyligen fått en otrevlig påringning från ett okänt nummer och det gjorde att hon tvekade. Med facit i hand är hon glad att hon tog samtalet.

– Personen som ringde berättade att jag var en av 20 slumpmässigt utvalda svenskar. Jag fick svara på en enkät med frågor om vad jag gör på dagarna och om jag hade någon koppling till EU. Sedan sa de: vi ringer dig om en vecka.

När nästa samtal kom var det med en fråga om hon ville åka till Bryssel.

– Det fanns inga krav mer än ett intresse och en vilja att delta. De sa att de ville höra mina tankar om inlärningsrörlighet och att det handlade om EU:s värderingar. *När händer det här igen?* tänkte jag.

Hennes svar blev ja! till att delta, hotell bokades och tre veckor senare satt hon på planet.

Selma Kaplanoglu, som jobbar som grafisk designer i Malmö, blev inkallad som reserv och hade tre dagar på sig att planera och packa väskan. Inte heller hon tvekade.

– Utbildningsfrågor som var ämnet vi skulle diskutera i panelen, är jättekul, jag har själv under min gymnasietid haft

utbyte med ett college i England.

Totalt fem svenskar blev utvalda, men tre föll bort längs vägen i det som är en demokratisatsning från kommissionen. Fransmännen är 17 personer här på plats, antalet bestäms utifrån folkmängd, på samma sätt som alla platser i kommissionen och parlamentet fördelas.

När de träffades för första gången tre dagar i början av mars var det lite trevande och stelt till en början, berättar Selma och Johanna. I grupper om 12 har de med hjälp av moderatorer, diskuterat fram [totalt 21 rekommendationer som nu kommer att överlämnas till kommissionen.](#)

– I början pratade vi om definitioner, sedan började vi ringa in vad vi ville framföra. Vi har pratat mycket om hinder för rörlighet. Hur vi kan identifiera hinder, bemöta hinder och hitta lösningar för att fler ska röra sig mellan EU:s länder för kunskapsutbyte.

Johanna har dyslexi och dyskalkyli och går på Kalmar folkhögskola för att läsa upp sina betyg. Att hennes perspektiv varit viktiga i diskussionerna tycker de båda.

– De sa att de skulle ta upp olika frågor runt funktionsnedsättningar, men det var inte så mycket om det i början, säger Johanna.

Visst har moderatorerna behövts men den funktion som alla deltagare oavsett land, öser beröm över är tolkarna. I EU får alla prata på sitt eget språk, och alla får direkt i hörlurar det som sägs översatt till sitt eget språk. EU har 24 officiella språk, varav maltesiska är det minsta.

Efter den första träffen på plats, hölls ett digitalt möte och nu är det alltså dags för slutsessionen i Bryssel, också den tre dagar.

Från smågrupperna ska en representant väljas för att redogöra för vad gruppen kommit fram till, och svara på eventuella frågor, i den stora plenisalen. Det är inget slagsmål om det

uppdraget i Selmas och Johannas grupp.

– Vår grupp har varit lite blyg, konstaterar Selma.

Hon tar på sig uppdraget fast det känns lite nervöst, och klarar det galant. Hon får svara på några frågor, men de andra grupperna tycker förslagen om ambassadörer som hjälper till i förberedelserna är bra.

Redovisning av gruppernas rekommendationer. Foto: EU
Medelålders och pensionärers möjlighet till rörlighet mellan EU:s medlemsstater för att lära sig språk och utbilda sig har särskilt engagerat Selma.

– Jag hoppas att fler får chansen att göra det som idag är förbehållet studenter på universitet och högskolor genom [ERASMUS-programmet](#).

Selma berättar att hon har bondat med **Jirina 83**, pensionerad advokat från Tjeckien och tycker att det har varit väldigt givande.

– När skulle jag fått den möjligheten på ett annat sätt?

Att kontakten den emellan uppskattats även av Jirina är uppenbart.

– Jag har inga barn men hade jag haft en dotter hade jag önskat att hon var som Selma. Jag har arbetat hela livet med att prata, nu sitter jag bara hemma i lugn och ro i min lilla by och ingenting händer. För mig var det en utmaning att jobba on line. Att komma till Bryssel och träffa alla människor har varit som ett vårregn, säger Jirina.

Ur ett personligt perspektiv är det ingen tvekan om att medborgarpanelen haft betydelse för dem som deltagit. Även inställningen till unionen har påverkats.

– Jag var ganska neutralt inställd till EU tidigare, men nu tänker jag att vi lever i en demokratisk union. Vi har värdefulla åsikter och får tycka till, säger Johanna Eriksson.

Vid utvärderingsrundan i gruppen är alla positiva. Man vill hem och berätta för skeptikerna hur EU:s institutioner arbetar och att inga beslut tas lättvindigt.

– I min ålder ger det hopp för framtiden att se alla unga. Ni kommer att bygga Europa, Jag ska bli ambassadör för inlärningsrörlighet i min by, säger en äldre herre från Frankrike.

Vid redovisningen i plenum tar en ung kvinna chansen att hålla ett brandtal. Om hur det är möjligt 2023, när vi är öppna för den fria rörligheten, att människor drunknar på Medelhavet och dör vid EU:s yttre gränser.

En man uppmärksammar att det imorgon är 1:a maj – arbetarnas kampdag.

När den danske moderatorn Malte spelar Europahymnen på ukelele och allsång utbryter på 24 olika språk, med hjälp av tolkarna, uppstår en europeisk kakafoni och mycket skratt.

Det ska röstas också, med skalor där panelen väljer hur viktiga man tycker de olika rekommendationerna är. Det drar ut lite på tiden men till sist blir det dags för tre

representanter från kommissionen att ta plats på podiet. Alla tackar deltagarna i medborgarpanelen.

Ute Haller-Block, chef för enheten Erasmus+ samordning på EU kommissionens DG (generaldirektorat) för Utbildning och kultur är först ut och hoppas att alla som deltagit ska känna sig som ambassadörer för inlärningsrörligheten och bundsförvanter i den här frågorna. Hon berättar att om ett år – då har panelens rekommendationer gått igenom alla beslutsinstanser och då kommer de slutliga rådsrekommendationerna att klubbas.

– Nu har vi fått rekommendationer från er medborgare om att ni vill att inlärningsrörlighet ska omfatta så många som möjligt i hela Europa, säger **Pia Ahrenkilde Hansen**, generaldirektör för DG Kommunikation.

Hon uppmanar också alla i medborgarpanelen att sprida budskapet om vad de gjort i Bryssel och om det hon kallar för demokratisk innovation.

Pia Ahrenkilde Hansen, generaldirektör för DG Kommunikation.

Foto: EU

– **Det här är ett pionjärprojekt**, det började med konferensen om Europas framtid, med 800 deltagare och nu har vi genomfört sammanlagt tre paneler. Sammanlagt har 1 200 deltagit i medborgardialogen. Vi ser att panelerna fungerar och de måste spela roll.

Colin Scicluna, chef för Eu-kommissionens vicepresident Dubravka Šuica:s kansli: Demokrati och demografi menar att medborgarpaneler kan komplettera den representativa demokratin.

– En ny typ av demokrati växer fram, kommissionen är först i världen med att testa detta. [Have your say-funktionen finns redan](#). Vi försöker inte ersätta den representativa demokratin men vi vill göra beslutsfattandet mer tillgängligt. Ni kan se att det är ganska komplicerat. Lyssna, kompromissa, det är en tydligt del av Europas stora demokratiarbete. Avsikten är att fler ska få göra det. Det kommer att bli fler paneler.

Några i medborgarpanelen framför att urvalet inte representerar invånarna i unionen, församlingen är homogen när det kommer till etnisk bakgrund.

– Vi kan alltid fortsätta med att förbättra urvalet, vi försöker täcka in så breda lager som möjligt, det är viktigt att vi ser till att de som är med här inte ser likadana ut allihopa.

Text och ingångsbild: Anna Fredriksson

Hela medborgarpanelen. Foto: EU

Så vad tycker ansvariga svenska ministrar om kommissionens initiativ?

Ja det har Socialpolitik inte lyckats få svar på. Vi har skickat samma frågor till EU-minister **Jessika Roswall**, kulturminister **Parisa Liljestränd** som har ansvar för demokratifrågor och f d kulturminister **Amanda Lind**. Ingen har återkommit.

Frågorna var:

Vilken är din/Sveriges inställning till EU-kommissionens initiativ med medborgarpaneler?

Hittills har 1 200 medborgare av EU:s 450 miljoner invånare bjudits in, vilken legitimitet har en sådan insats?

Vilka andra demokratiinsatser skulle du vilja se att kommissionen genomförde?

Tycker du att medborgarpanel är något för Sveriges riksdag?

Skam den som ger sig! Då skickade vi frågorna till pressansvariga för EU-parlamentarikerna och det gav ett svar. Från **Malin Björk**, Vänsterpartiets enda parlamentariker. Sverige har totalt 21 EU-parlamentariker.

Så här svarade hon:

"Jag har inget emot initiativet, men självklart räcker inte några medborgarpaneler för att människor generellt ska känna

sig delaktiga i vad som händer på EU-nivå.

Vi i Vänsterpartiet tycker att EU har stora demokratiska brister och ser gärna att politiska beslut fattas så nära medborgarna som möjligt – på lokal, regional eller nationell nivå. Vi vill inte att EU utvecklas till en överstatlig organisation. Därför ser vi gärna att de nationella parlamenten får spela en större roll när det gäller EU-beslut. Det skulle också göra det lättare att förankra besluten hos medborgarna i EU-länderna.”